

Vähiravi areneb,

Günekoloogiliste, nii nagu teistegi vähkide ravis, on kõige tähtsam haigus võimalikult varajases staadiumis diagnoosida.

Statistika kohaselt on Eestis haigestumus ning suremus emakaelavähki (EKV) märksa suurem kui Lääne-Euroopas ja USAs. Eestis haigestub sellesse vähki 3,5 korda rohkem naised ja sureb 5 korda rohkem naised kui Soomes. Paraku laieneb see tendents ka teistele günekoloogilistele vähkidele.

Ida-Tallinna Keskhaigla onkogünekoloog Heli Tobre-Madis tunnistab, et soomlased alustasid oma skriining- ehk sõeluuringprogrammidega juba 70ndatel, meie 30 aastat hiljem. See mahajäämus on vaja tasa teha.

“Skriining on tasuta ning sellele tegelevad spetsiaalse ettevalmistuse saanud arstid ja ämmaemandad,” räägib dr Tobre-Madis. “Sestap on vägagi murettekitav, et skriiningus osaleb meil vaid 50 protsenti kutsututest. Need on harilikult naised, kes niigi tublilt naistearsti külastavad. Eestis diagnoositakse aastas 160–180 esmast EKV juhtu.”

Emakaelavähki skriiningu käigus avastatakse ka teisi haigusi. “Vastuvõtuks on planeeritud piisavalt aega. Naised saavad rahulikult oma kaebustest rääkida ning ka arstil on aega põhjalikuks uuringuks. Läbivaatuse käigus võib avastada alarmeerivaid muutusi, mis võivad viidata emakakeha- ja munajuhavähile, aga ka välisgenitaalide vähile.”

Liiga tavalised kaebused

Doktori sõnul areneb kõige tagasihoidlikumate kaebustega munasarjavähk.

“Inglise keeles nimetatakse seda haigust *silent killer*’iks ehk vaikseks tapjaks. Munasarjavähki puhul on naisel pahatihti vaid väga üldised kaebused: sage urineerimine, kerge seljavalu, vahel kõrvetised...”

Samas võib haigus olla juba päris kaugele arenenud. Ma kutsun üles kõiki naised, kel vähegi min-

ARST

Dr Heli Tobre-Madis

■ 1980–1986 Tartu Riiklik Ülikool, arstiteaduskond, raviosakond, *cum laude*.

■ 1986–1987 internatuur Tallinna Vabariiklikus Keskhaiglas.

■ 1987–1994 Viljandi Haigla günekoloog.

■ 1994–1998 Keila Haigla günekoloog.

■ 1998–2000 Viljandi linnaarst.

■ 2000–2004 Vabariikliku Onkoloogiakeskuse onkogünekoloog.

■ 2004–... Ida-Tallinna Keskhaigla onkogünekoloog-vanemarst.

■ Täiendanud onkogünekoloogia alal Budapestis, Prahast, Strasbourgis, Washingtonis.

■ ESGO (Euroopa Onkogünekoloogide Ühing) liige ja IGCSI (Rahvusvaheline Günekoloogilise Vähi Ühing) liige, Eesti Naistearstide Seltsi liige.

gi häiriv sümptom, külastama kas või oma perearsti. Isegi kaalulangus ilma dieeti pidamata võib olla mingi märk. Arst oskab aga küsida suunavaid küsimusi ning sel moel võivad ilmnedu veel teisedki kaebused.”

Elu vähita või vähiga

Dr Tobre-Madist teevad kõige murelikumaks vähidiagnoosiga naised, kes ei võta ravi vastu. Igal onkoloogil on aastas paraku paar-kolm sellist patsienti.

“Kui alternatiivravi annab naisele usku, lootust ja jõudu, siis tuleb see kõik kasuks. Kõige kurvem on aga see, kui alternatiivravi kõrval loobutakse tavameditsiini aina arenevatest võimalustest.”

Doktori sõnul ei saa me vähki ära hoida, küll aga varakult avastada. EKV skriininguga avastatud vähieelset seisundit on tänapäeval võimalik 100% välja ravida.

Teine variant on elada koos vähiga nagu kroonilise haigusega,

mis nõuab pidevat ravimite võtmist. Võime tõmmata paralleeli südamehaigetega, kellel on eluaegne diagnoos ja kes võtavad iga päev ravimeid.

“On palju vähihaigeid, kelle haigus hoitakse lihtsalt kontrolli all – naine võtab ravimeid, käib regulaarselt keemiaravis ja elab muul ajal normaalset igapäevast (ka töö-)elut.

Tänapäevane keemiaravi ei tähenda ka enam nädalate pikkust oksendamist ja voodis lebamist, samaaegselt lisatakse toetav ravi, mis võtab iivelduse ja valu.”

Pärilikkusel on oma roll

Paraku on paljud vähid pärilikud, kõige sagedamini rinna-, seejärel munasarjavähk. Kui juba kahel lähisugulasel on olnud rinnavähk, peaks varakult kontrollis käima hakkama.

Päriliku geneesiga on ka soolevähk, emakaelavähil on leitud mõningast pärilikkust seost.

“Rahvusvahelistel koolitustel on rõhutatud, et tänapäeva suguvõsad on väikesed, vanasti oli peres kuni 10 last ja vähihaigus avaldus sagedamini. Nüüd kui meil on üks-kaks last peres, ei jõua haigus avalduda, kuigi tegelikult oleme geenikandjad.

Eestlased ei tunne paraku huvi oma suguvõsade ja neis levinud haiguste vastu, ka oleme kinnised

Patsiendi iga elule võidetud aasta teeb rõõmu ja tekitab uue tahte tema haigusega edasi võidelda.

Dr Heli Tobre-Madis

